

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

**PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL
PËR EFEKT MARRJEN E SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT
TË MËSUESVE TË LËNDËS “ GJUHË E HUAJ”
(Anglisht, Frëngjisht, Gjermanisht, Italisht, Greqisht etj.)**

2017

1. HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e kategorive të kualifikimit të mësuesve të lëndës së gjuhëve të huaja është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA) për t’u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të lëndës së gjuhëve të huaja në përgatitjen për marrjen e kategorive të kualifikimit, si dhe të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave Arsimore për të organizuar zhvillimin profesional për të gjithë mësuesit që do të hyjnë në këtë proces.

Programi është hartuar në përgjigje të kërkesave që MAS-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- Dokumente zyrtare¹, të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë e mësimdhënie - nxënies;
- Programe përkatëse lëndore;
- Aspekte të pedagogjisë, metodologjisë dhe përdorimit të TIK në mësimdhënie-nxënie;
- Aspekte të etikës dhe të komunikimit;
- Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- Përmbajtja shkencore e lëndës “Gjuhë e huaj”, sipas programeve lëndore përkatëse.

2. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të gjuhës së huaj është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre dhe përmbush qëllimet e mëposhtme:

¹ Dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MAS që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- të ofrojë një program orientues për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve së gjuhëve të huaja në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese;
- t'ju vijë në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit për të organizuar zhvillimin profesional të mësuesve. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete;
- të ofrojë një program të detyruar, për mësuesit që këtë vit do të marrin kategoritë e kualifikimit, në mënyrë që ata të përgatiten për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar.

Programi synon që mësuesi:

- të njohë dhe të zbatojë legjislacionin arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore;
- të zotërojë kompetencat profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejt në efektivitetin e procesit mësimor, për një mësimdhënie të suksesshme;
- të demonstrojë aftësitë në fushën pedagogjike për përzgjedhjen e modeleve për organizimin e klasës, shtjellimin e koncepteve, nxitjen e diskutimeve, përdorimin e teknikave të vlerësimit të nxënësve etj.;
- të tregojë përgjegjshmëri në njohjen e koncepteve bazë dhe ligjësi shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku jep mësim;
- të zotërojë zbatimin e rregullave drejtshkrimore të gjuhës shqipe gjatë procesit të mësimdhënie –nxënies;
- të demonstrojë zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tij në shkollë;
- të përdorë aftësitë e TIK-ut si një nga risitë më të fundit në mësimdhënien bashkëkohore.

3. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Për secilën fushë përcaktohen:

- kompetencat profesionale, si dhe rezultatet e pritshme për realizimin e këtyre kompetencave;
- literatura përkatëse rekomanduese në funksion të përvetësimit të kompetencave të fushës.

Përshkallëzimi i njohurive dhe aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

FUSHA : DOKUMENTE ZYRTARE	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
<p>Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe dokumentacionit shkollor</p> <p><i>Mësuesi i gjuhës së huaj:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • njeh ligjin mbi sistemin arsimor parauniversitar dhe dispozitat normative të këtij sistemi; • zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; • zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; • demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MAS në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; • zbaton etikën profesionale të mësuesit; • respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit; • respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; • zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. • Urdhri për miratimin e Dispozitave Normative për arsimin parauniversitar (DN), nr. 343, datë 19.08.2013. • Udhëzimi nr. 16, datë 03.08.2016 për vitin shkollor 2016-2017, në sistemin arsimor parauniversitar. • Udhëzimi nr. 44, datë 16.10.2014 “Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 21, datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore- edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e arsimit parauniversitar”. • Udhëzimi nr. 26, datë 15.08.2015 “Zhvillimi profesional i punonjësve arsimorë”. • Udhëzimi “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”, nr. 2, datë 12.02.2015. • Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”. • Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”.

	<ul style="list-style-type: none"> • Udhëzimi nr. 38, datë 06.10.2015 “Për procedurat e lëvizjes paralele, emërimit dhe largimit nga puna të mësuesit në institucionet arsimore publike të sistemit arsimor parauniversitar”. • Karta e performancës së shkollës. • Standardet e shkollës si qendër komunitare.
--	--

FUSHA: PROGRAME LËNDORE	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të gjuhës së huaj në shkollë	
<p><i>Mësuesi i gjuhës së huaj:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; • përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit në të cilin jep mësim; • përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; • gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe aftësive të parashikuara në program; • gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; • harton objektiva (rezultate të nxëni) për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me objektivat (shkathhtësitë) e programit; 	<ul style="list-style-type: none"> • Korniza kurrikulare, 2014. • Kurrikula bërthamë AMU, klasa 6-9, 2014 • Kurrikula bërthamë AML, klasa 10-12, 2016 • Programet e kurrikulës bazuar në kompetenca klasat 6-7 dhe klasa 10. • Kuadri i Përbashkët Evropian i Referencave për Gjuhët.

<ul style="list-style-type: none"> • tregon koherencën vertikale të kurrikulës (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve të gjuhës së huaj); • shpjegon lidhjen program-tekst nxënës; • përzgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e objektivave të programit; • siguron informacion që demonstroi lidhjen e gjuhës së huaj me shkencat e tjera dhe me jetën reale. 	
--	--

**FUSHA: ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT TË TIK-ut
NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE**

Kompetenca I Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e gjuhës së huaj	Literatura e rekomanduar
<p><i>Mësuesi i gjuhës së huaj:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • demonstroi përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij; • përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve; • demonstroi respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; • identifikoi nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); • planifikoi punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të veçanta; • motivoi nxënësit duke e konsideruar motivimin një nga çelësat e progresit të tyre; • krijoi klimë të përshtatshme, motivuese dhe 	<ul style="list-style-type: none"> • Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.

<p>të kënaqshme për nxënësit;</p> <ul style="list-style-type: none"> • punon me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit. 	
<p>Kompetenca II Përdorimi i metodave dhe strategjive efektive në mësimdhënien e gjuhës së huaj</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p><i>Mësuesi i gjuhës së huaj:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve; • për zgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një objektivi të caktuar; • përdor strategji që nxisin debatin ,mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; • planifikon orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; • përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; • demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin dhe vetëvlerësimin e nxënësit; • shpjegon parimet e hartimit të një testi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, me në qendër nxënësin, si dhe metodologjinë e mësimdhënies së <i>gjuhës së huaj</i>. • Udhëzuesi për zbatimin e kurrikulës me kompetenca në gjimnaz, 2016. • Udhëzuesi për zbatimin e kurrikulës me kompetenca në AMU, 2017. • IZHA, Nivelet e arritjes së kompetencave, shkalla e tretë dhe e katërt, klasa 6-9, 2016. • IZHA, Nivelet e arritjes së kompetencave, Shkalla e pestë, klasa 10-11, 2016. • Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për hartimin e objektivave (rezultatet e të nxëniet) të orës së mësim, përgatitjen e planifikimit ditor të mësuesit, organizimin e orës së mësim dhe vlerësimin e nxënësve. • Portofoli Evropian i Gjuhëve.
<p>Kompetenca III Përdorimi i teknologjinë së informacionit dhe komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në gjuhën e huaj</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p><i>Mësuesi i gjuhës së huaj:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • prezanton materiale gjuhësore duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point, Excel, Word; • nxiti nxënësit të bëjnë prezantime në gjuhën e 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstet e informatikës që përdorin nxënësit; • Literaturë që ka në fokus përdorimin e programeve kompjuterike.

<p>huaj duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta;</p> <ul style="list-style-type: none"> • gjen dhe përdor materiale nga Website për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënien; • përfshin nxënësit në projekte kurrikulare të lëndës së gjuhës së huaj apo në projekte kurrikulare të integruara të cilat ndërthurren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga website; • përdor platformat digjitale për mësimdhënien e gjuhës së huaj. 	
--	--

FUSHA: ASPEKTE TË ETIKËS DHE KOMUNIKIMIT

Zbatimi i rregullave të etikës dhe komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit	Literatura
<p><i>Mësuesi i gjuhës së huaj:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • njeh rregullat e etikës dhe të sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; • sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar. • Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

FUSHA: ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE

Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	Literatura
<p><i>Mësuesi i gjuhës së huaj:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • njeh rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; 	<ul style="list-style-type: none"> • Drejtshkrimi i gjuhës shqipe.

<ul style="list-style-type: none"> • zbaton rregullat e drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor. 	
---	--

FUSHA: PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS

Kompetenca Respektimi i rigozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndës e gjuhës së huaj	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i gjuhës së huaj:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zotëron mirë gjuhën e huaj në të gjitha aftësitë gjuhësore (shkrim, lexim, dëgjim, të folur); • përditësohet me zhvillimet e reja të gjuhës së huaj; • ndjek dinamikën e pasurimit të gjuhës së huaj; • përdor fjalët dhe shprehjet e reja në pjesë leximi, dialogë apo mjedise të tjera gjuhësore që janë më afër gjuhës amtare; • njeh kulturën e vendeve ku flitet gjuha e huaj; • njeh historinë e tyre. • përshkruan zhvillimin vertikal, nga njëri vit në tjetrin, të koncepteve dhe shprehive; • dallon ndërvarësinë e koncepteve gjuhësore nga njëri - tjetri dhe lidhjen me konceptet e lëndëve të tjera. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekste të lëndës për mësuesin dhe nxënësin, materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës.